

Raport nr 3/2007

dotyczący najważniejszych doniesień prasowych z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w marcu 2007 roku.

WPROWADZENIE

Marzec był miesiącem, który nie obfitował w publikacje dotyczące problematyki HIV/AIDS. Wśród tych, które się ukazały, wiele omawiało tematy poruszane na łamach prasy w poprzednich miesiącach. Dziennikarze w swoich tekstach wrócili do sprawy Kameruńczyka, która stała się przyczyną nie tylko wielu negatywnych emocji, wyrażanych przez zbulwersowane społeczeństwo, ale także powodem zwiększonego testowania w kierunku HIV. Okazało się, że sprawa ta w znacznym stopniu przyczyniła się do wielu przemyśleń Polaków na temat własnych postępowań i zagrożeń, jakie mogą nieść ze sobą ryzykowne zachowania. W świadomości bowiem większości z nas funkcjonuje nadal błędne przekonanie, że problem HIV/AIDS dotyczy tylko określonych „grup”. Życie jednak weryfikuje tę tezę i pokazuje, że problem ten może dotyczyć każdego, kto choć raz w życiu podjął ryzykowne zachowanie.

Na łamach marcowej prasy pisano także o szczepionce przeciw HIV, na temat której informacje zebrano w lutym raporcie prasowym i o badaniach przeprowadzonych przez prof. Zbigniewa Izdebskiego na temat zachowań seksualnych Polaków i stanu ich wiedzy o HIV/AIDS (zob. Raport nr 9/2006)

Jedną z najważniejszych informacji, które można było znaleźć w tym miesiącu w prasie jest wiadomość o nowych lekach, przygotowywanych przez największe koncerny farmaceutyczne dla żyjących z HIV i chorych na AIDS, które być może staną się przełomem w leczeniu tej groźnej choroby. Wiele miejsca poświęcono programowi wczesnego wykrywania wirusa HIV u kobiet w ciąży i dążeniu Ministerstwa Zdrowia, aby stał się on programem powszechnym, a każda ciężarna miała zaproponowane wykonanie testu w kierunku HIV. Warto także zwrócić uwagę na inne, lokalne programy profilaktyczne.

Ogólnie w marcu ukazało 40. publikacji poruszających tematykę HIV/AIDS. Znalazły się one w 26. tytułach gazet i czasopism, a tylko pięć z nich zawierało więcej niż jedną informację na ten temat (tylko te uwzględniono w tabeli i wykresie).

Tabela 1.

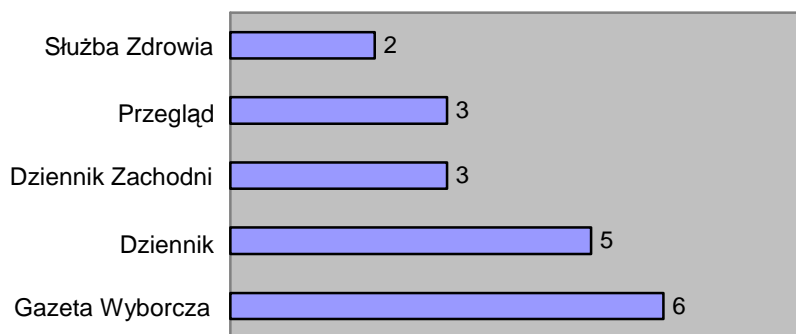
Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną publikację na temat HIV/AIDS w marcu 2007 roku.

Miejsce	Tytuł	Ilość publikacji
1.	Gazeta Wyborcza*	6
2.	Dziennik	5
3.	Dziennik Zachodni	3
4.	Przegląd	3
5.	Służba Zdrowia	2

* zestawienie obejmuje wszystkie lokalne wydania Gazety Wyborczej

Wykres1.

Ranking gazet i czasopism zawierających więcej niż jedną publikację na temat HIV/AIDS w marcu 2007 roku

POLITYKA PAŃSTWA

Unia Europejska chorym na AIDS

Unia Europejska zapowiada bardziej zdecydowaną walkę z AIDS. W wydanym 13 marca w Bremie oświadczeniu ministrowie zdrowia 27 krajów UE, w tym Zbigniew Religia, napisali, że będą wspólnie zabiegać o zapewnienie chorym na AIDS w całej Europie tanich leków.¹

RPA walczy z AIDS

Według najnowszych danych w RPA, codziennie wirusem HIV zakaża się 1,5 tysiąca osób, codziennie też na AIDS umiera tysiąc osób, a liczba osób zakażonych HIV przekroczyła już 5,5 miliona. W związku z tak drastyczną sytuacją rozpoczęła się desperacka walka z epidemią. Rząd tego kraju opracował plan, w którym przewiduje, że do 2011 roku

¹ Zob. : *Krótko*. Dziennik Zachodni z dnia 14.03.2007 r.

liczba zakażonych zostanie zmniejszona o połowę, a państwo będzie się opiekować większością chorych. Przeznaczono na ten cel 3 mld dolarów. Za te pieniądze mają być finansowane m.in. programy edukacyjne oraz kupno leków powstrzymujących rozwój choroby. Lekarze w RPA twierdzą, że środki te są absolutnie niewystarczające, aby powstrzymać rozwój epidemii.. Ich zdaniem potrzeba przynajmniej jeszcze drugie 3 mld dolarów.²

ASPEKTY MEDYCZNE

Nadzieja dla zakażonych HIV

Jeszcze w tym roku mają pojawić się nowe, skuteczne lekarstwa przeciw AIDS. Dwa amerykańskie koncerny farmaceutyczne przygotowały pierwsze od dziesięciu lat specyfiki nowej klasy przyjmowane doustnie. Są one wielką nadzieją dla zakażonych wirusem HIV, odpornych na działanie dotychczasowych leków. Zdarza się, że wielu pacjentów żyjących z HIV jest odpornych na jedną z trzech klas leków przeciw AIDS, przy czym odporność na jedną klasę często przeradza się w odporność na drugą, a nawet na wszystkie trzy. Obecnie w terapii antyretrowirusowej stosuje się ponad 20 leków. Nowo opracowane specyfiki mają działać według nowych mechanizmów.

Od samego początku, gdy wirus HIV został odkryty, trwa zmaganie się z nim, a naukowcy z laboratoriów na całym świecie próbują wynaleźć skuteczny środek, który potrafiłby go zniszczyć.

Od dawna też uczeni zastanawiali się, dlaczego niektórzy ludzie mają naturalną odporność na HIV. Prowadzone w licznych ośrodkach badania pozwoliły odpowiedzieć na to pytanie. Otóż wirus HIV może przeżyć i rozmnożyć się tylko wtedy, kiedy dostanie się do komórek gospodarza. Przedostaje się tam za pomocą receptora CCR5, który stanowi swoistą „bramę” pozwalającą wnikać mu do komórki. Osoby z naturalną odpornością na HIV mają mutację genetyczną blokującą tę „bramę”. Dlatego wirus HIV nie może u nich wnikać do komórki.

Ten właśnie fakt wykorzystwały koncerny farmaceutyczne. Podjęły się próby opracowania lekarstwa dającego podobny efekt i od kilku lat prześcigają się w stworzeniu odpowiednich środków. Najpierw specjaliści z GlaxoSmithKline przygotowali preparat, który okazał się specyfikiem szkodliwym dla wątroby i mającym poważne skutki uboczne. W 2005 roku zrezygnowano więc z projektu.

² W oparciu o: *RPA idzie na wojnę z epidemią HIV*. Dziennik z dnia 16.03.2007 r.

Także firma Schering - Plough przystąpiła do testów ze swoim lekiem blokującym CCR5. Niestety, w 2006 roku trzeba było wstrzymać badania, kiedy okazało się, że pięciu chorych uczestniczących w testach zmarło na raka. Badająca tę sprawę niezależna komisja orzekła, że nie ma wystarczających dowodów potwierdzających istnienie nowotworu jako następstwa przyjmowania leków. Wnioski te skłoniły firmę do wznowienia testów klinicznych jeszcze w tym roku.

Największy koncern farmaceutyczny świata Pfizer przygotował blokujący receptor CCR5 lek o nazwie *maraviroc*. To pierwszy specyfik przeciwko AIDS, który działa na komórki ludzkiego organizmu, a nie na samego wirusa. Przeprowadzono już trzecią fazę testów klinicznych. Uczestniczyło w nich 1049 pacjentów zakażonych HIV odpornych na wszystkie trzy klasy stosowanych do tej pory leków. Jedna grupa pacjentów otrzymywała *maraviroc*, a druga – kombinację podawanych w takich przypadkach najlepszych leków oraz placebo. W pierwszej grupie udało się zredukować liczbę wirusów w organizmie poniżej poziomu wykrywalności u prawie 45 proc. pacjentów, w grupie drugiej – tylko u 20 proc. chorych. Nie wykryto poważnych skutków ubocznych.

Pfizer wystąpił już z wnioskiem o dopuszczenie leku do sprzedaży, a dyskusje na ten temat ma podjąć 24 kwietnia Federalna Agencja ds. Żywności i Leków (FDA).

Kolejnym specyfikiem nowej generacji jest produkt koncernu Merck – *raltegravir*. Lek ten hamuje działanie kodowanego przez wirusa HIV enzymu, zwanego integrasą (dzięki integrasie wirus wprowadza swoje DNA do materiału genetycznego zainfekowanej komórki). Do tej pory nie opracowano leku blokującego integrasę. Dostępne preparaty hamują aktywność dwóch innych enzymów- odwrotnej transkryptazy oraz proteazy.

W przeprowadzonych dwóch testach klinicznych uczestniczyło 700 pacjentów. Wszyscy otrzymywali leki przeciw odpornym superwirusom (*prezista* i *fuzeon*). W pierwszej grupie liczba wirusów spadła poniżej wykrywalnego poziomu u 60 proc. pacjentów, w drugiej grupie – tylko u 35 proc. Testy trwały 16 tygodni i są kontynuowane w celu wykrycia ewentualnych długoterminowych skutków ubocznych.

Lekami będącymi inhibitorem integrazy przygotowuje także firma Gilead Sciences, ma jednak w stosunku do swojego poprzednika kilkanaście miesięcy opóźnienia.³

³ Tekst oparto na: Marek Karolkiewicz. *Wirus w krzyżowym ogniu*. Przegląd z dnia 18.03.2007 r.

Lekarze zalecają obrzezanie

Światowa Organizacja Zdrowia oraz agencja ds. AIDS (UNAIDS) działająca z ramienia ONZ zalecają obrzezanie jako dodatkowe zabezpieczenie przed zakażeniem wirusem HIV.

Eksperci oparli się na badaniach prowadzonych w Afryce, z których wynika, że obrzezanie zmniejsza ryzyko zakażenia aż o 50 procent. Takie obrzezanie powinien – według WHO- wykonywać personel medyczny, a dotyczyć miałyby głównie mężczyzn najbardziej zagrożonych zakażeniem na drodze stosunków seksualnych, czyli np. mieszkańców Afryki Subsaharyjskiej. Nie wiadomo jednak na razie, czy takie obrzezanie mężczyzny chroniłoby też przed zakażeniem jego partnerkę czy - biorąc pod uwagę stosunki homoseksualne – partnera.⁴

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Profilaktyka HIV/AIDS w Raciborzu

Fundacja na rzecz Szpitala Rejonowego w Raciborzu pozyskała dotację z Krajowego Centrum ds. AIDS na realizację projektu "Postaw na zdrowie – HIV nie umarł. Nie będę jego przyjacielem." W projekcie ma wziąć udział 800 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu raciborskiego. W ramach akcji, która przeprowadzona będzie w kwietniu, młodzież zobaczy m.in. spektakl Zakopiańskiego Teatru Promocji Zdrowia pt.: "Pierwsze przykazanie miłości". Po spektaklu ma odbyć się prelekcja na temat HIV/AIDS pedagoga posiadającego certyfikat Krajowego Centrum ds. AIDS.⁵

Szkoła Liderów

Szkoła Liderów to jedyne w Polsce przedsięwzięcie edukacyjne, w ramach którego cyklicznie uczy się młodzież, jak żyć i bawić się bez narkotyków i alkoholu oraz jak skutecznie promować takie postawy wśród innych. Do tej pory w zajęciach wzięło udział 525 dziewcząt i chłopców z terenu województw śląskiego i małopolskiego.

W tym roku ruszyła już ósma edycja Powiatowej Młodzieżowej Szkoły Liderów – Animatorów Programów Profilaktycznych. Młodzież spotkała się tym razem w hotelu Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Mikołowie – Śmiłowicach. W zajęciach uczestniczyło 70 uczniów w wieku 15-19 lat, głównie z terenu powiatu mikołowskiego.

⁴ Zob.: *Lekarze zalecają obrzezanie przeciwko zakażeniu HIV*. Dziennik z dnia 29.03.2007 r.

⁵ Zob.: *HIV nie umarł*. Dziennik Zachodni – Racibórz z dnia 02.03.2007 r.

Wykłady i warsztaty, jakie odbywały się w trakcie spotkania, miały na celu przybliżyć młodym uczestnikom mechanizmy uzależnień od alkoholu i narkotyków. Poruszano też temat współuzależnienia, czyli problemów, z jakimi borykają się rodziny osoby uzależnionej. Wiele miejsca poświęcono także dyskusji na temat przemocy w szkole i w rodzinie oraz zagrożeniach związanych z werbowaniem do sekt religijnych. Część zajęć dotyczyła istotnych informacji na temat HIV/AIDS, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zapobieganie zakażeniu HIV. Specjalny blok zajęć poświęcony był nauce asertywności. Liderzy uczyli, jak skutecznie odmawiać, kiedy rówieśnicy częstują używkami lub próbują naruszyć czyjąś nietykalność cielesną.

Szkoła Liderów to nie tylko teoria. Przynosi także wymierne efekty. Młodzieżowi liderzy od lat organizują m.in. dyskoteki pod hasłem „Potrafię bawić się bez używek”, prowadzą Klub Młodzieżowy. Szkoła Liderów, której kierownikiem jest Tadeusz Rosa, została odznaczona przez prezydenta RP w ogólnopolskim konkursie na najciekawsze inicjatywy powiatowe.⁶

Program wczesnego wykrywania HIV u kobiet w ciąży

Z ostatnio opublikowanych danych wynika, że coraz więcej kobiet ciężarnych jest zakażonych wirusem HIV. Kobiety stanowią 30 proc. wszystkich zakażonych HIV. Prof. Tomasz Niemiec z Instytutu Matki i Dziecka mówi, że jest to równoznaczne ze wzrostem dzieci narażonych na zakażenie wertykalne, do którego może dojść w czasie ciąży, porodu lub karmienia piersią. Do tej pory ryzyko przeniesienia infekcji na dziecko wynosiło 35-45 proc. Obecnie, dzięki postępowi, jaki dokonał się w medycynie, ryzyko to można zmniejszyć do poziomu 2 procent. Dlatego tak ważne jest upowszechnienie testów na HIV wśród ciężarnych, do czego obecnie dąży Ministerstwo Zdrowia. Jest to bowiem jedyny sposób na zapobieżenie rodzeniu się chorych dzieci. Światowa Organizacja Zdrowia już dawno stoi na stanowisku, że każda kobieta w ciąży powinna wykonać test na obecność wirusa.

W Polsce od marca 2006 roku takie badania finansuje NFZ. Jednak tylko dwa województwa (małopolskie i mazowieckie) przeznaczyły po milion złotych na ten cel. Inne regiony wygospodarowały środki śladowe, a w województwach zachodniopomorskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim nie przeznaczono na te działania żadnych środków - poinformowała Anna Marzec- Bogusławska, dyrektor Krajowego Centrum ds. AIDS.

⁶ Na podstawie: *Liderzy od Rosy*. Echo z dnia 07.03.2007 r.

Niestety, także lekarze często nie przywiązują do tego tematu należytej wagi i nie informują pacjentek o możliwości przeprowadzenia testu na obecność HIV.⁷

STATYSTYKI

Moskwa - zaniżone dane

Według Głównego Lekarza Kraju liczba Rosjan zakażonych wirusem HIV wzrosła w ubiegłym roku zaledwie o 30 tys. i obecnie wynosi 370 tys. Wśród zakażonych jest 1037 dzieci, którym wirusa przekazały matki. Tym oficjalnym danym zaprzeczają niezależni eksperci. Ich zdaniem wirusem HIV w Rosji zakażonych jest już 1,5 miliona osób. Specjaliści podkreślają, że w kraju tym nie ma programu walki z AIDS. Dopiero w 2006 roku rząd zorganizował kampanię propagandową, jakiej wcześniej nigdy nie podejmowano. Kampania pod hasłem: "Nie ma bezpiecznego seksu" zakończyła się fiaskiem.

Według danych amerykańskiej Narodowej Rady Wywiadu w 2010 roku liczba zakażonych w Rosji może sięgnąć nawet 4- 8 milionów.⁸

INNE

Gwiazdy zawiodły

W ciągu roku ze sprzedaży produktów oznaczonych logo Red na konto Światowej Fundacji ds. Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią trafiło tylko 18 mln dolarów. To dużo mniejsza kwota niż zakładano. Spodziewano się, że sprzedaż m.in. T-schirtów Gapa, butów Converse, Ipodów Apple'a i telefonów komórkowych Motorola przyniesie fundacji od 50 do 100 mln dolarów wpływów rocznie.⁹

Spis publikacji prasowych na temat HIV/AIDS, które ukazały się w marcu 2007 r.

1. Adamkowski Arkadiusz. *POCHP – niech to będzie skrót znany jak AIDS*. Gazeta Wyborcza-Mazowsze z dnia 07.03.2007 r.
2. *Anonimowy i bezpłatny test w kierunku HIV*. Medycyna dla Ciebie z dnia 01.03.2007 r.
3. Barczewski Andrzej. *Rozmowy o seksie*. Express Ilustrowany z dnia 27.03.2007 r.

⁷ W oparciu o: *Coraz więcej ciężarnych kobiet zakażonych HIV*. Metro z dnia 20.03.2007 r., *Więcej pieniędzy na zapobieganie HIV u kobiet*. Życie Warszawy z dnia 20.03.2007 r., *Szczególne badania*. Gazeta Krakowska z dnia 21.03.2007 r.

⁸ Zob.: *Zaniżone dane o AIDS*. Dziennik z dnia 07.03.2007 r., *Krótko*. Dziennik Zachodni z dnia 22.03.2007 r.

⁹ zob.: *Gwiazdy zawiodły w kampanii Red*. Media i Marketing Polska z dnia 14.03.2007 r.

4. Barman Katarzyna. *AIDS heteroseksualny*. Dziennik z dnia 20.03.2007 r.
5. *Bono naczelnym „Vanity Fair”*. Gazeta Wyborcza z dnia 10.03.2007 r.
6. *Coraz więcej ciężarnych kobiet zakażonych HIV*. Metro z dnia 20.03.2007 r.
7. Dąber Iwona. *Nie błądzi, kto pyta o ubezpieczenia*. Gazeta Ubezpieczeniowa z dnia 27.03.2007 r.
8. Dyszel Andrzej. *Miłość w czasach ryzyka*. Przegląd z dnia 18.03.2007 r.
9. *Fatalna pomyłka*. Gazeta Wrocławska z dnia 08.03.2007 r.
10. *Gwiazdy zawiodły w kampanii Red*. Media i Marketing Polska z dnia 14.03.2007 r.
11. *HIV nie umarł*. Dziennik Zachodni – Racibórz z dnia 02.03.2007 r.
12. Izdebski Zbigniew. *Nieodpowiedzialni*. Pani z dnia 01.03.2007 r.
13. Janiszewski Jakub. *Biedni Polacy patrzą na HIV*. Gazeta Wyborcza z dnia 12.03.2007r.
14. Karolkiewicz Marek. *Wirus w krzyżowym ogniu*. Przegląd z dnia 18.03.2007 r.
15. Kowalski Marcin. *Nowa szczepionka w walce z... bólem*. Służba Zdrowia z dnia 05.03.2007 r.
16. Król Marcin. *Koniec tradycyjnej polskiej wsi*. Dziennik z dnia 21.03.2007 r.
17. *Krótko*. Dziennik Zachodni z dnia 14.03.2007 r.
18. *Krótko*. Dziennik Zachodni z dnia 22.03.2007 r.
19. Krupczyńska Ewa. *Światowe trendy w medycynie*. Służba Zdrowia z dnia 05.03.2007r.
20. Kyzioł Aneta. *Anioły w Warszawie*. Polityka z dnia 03.03.2007 r.
21. *Lekarze zalecają obrzezanie przeciwko zakażeniu HIV*. Dziennik z dnia 29.03.2007 r.
22. *Liderzy od Rosy*. Echo z dnia 07.03.2007 r.
23. Lizut Mikołaj. *Wyrzucony za HIV*. Gazeta Wyborcza z dnia 05.03.2007 r.
24. Ludwiczak Urszula. *Strach nami rządzi*. Gazeta Współczesna z dnia 02.01.2007 r.
25. Łuczak Jacek. *Fabryka GSK zatrudnia*. Gazeta Wyborcza – Poznań z dnia 06.05.2007r.
26. *Mój chłopak zaraził mnie HIV*. Twist z dnia 01.03.2007 r.
27. Musiał Andrzej. *Jak się kochamy*. Przegląd z dnia 18.03.2007 r.
28. Obara Karina. *Grzywna z a ulotkę*. Gazeta Pomorska- Toruń z dnia 14.03.2007 r.
29. Pinkwart Sergiusz. *Dama traci instynkt*. Gala z dnia 12.03.2007 r.
30. Rożek Tomasz. *Bliżej szczepionki na AIDS*. Gość Niedzielny z dnia 04.03.2007 r.
31. *RPA idzie na wojnę z HIV*. Dziennik z dnia 16.03.2007 r.
32. Słojewska Anna. *Łapówki za lukratywne kontrakty*. Rzeczpospolita z dnia 29.03.2007r.
33. Smoleński Paweł. *Próba zrozumienia fenomenu*. Gazeta Wyborcza z dnia 07.03.2007r.
34. Stec Ilona. *Podziałało na wyobraźnię*. Głos Koszaliński z dnia 24.03.2007 r,
35. Stec Ilona. *Podziałało na wyobraźnię*. Głos Szczeciński z dnia 24.03.2007 r.
36. *Szczególne badania*. Gazeta Krakowska z dnia 21.03.2007 r.
37. *Więcej pieniędzy na zapobieganie HIV u kobiet*. Życie Warszawy z dnia 20.03.2007 r.
38. *Zaniżone dane o AIDS*. Dziennik z dnia 07.03.2007 r.
39. *Zbadaj się za darmo*. Kurier Poranny z dnia 05.03.2007 r.
40. *Zdrowieści*. Chwila dla Ciebie z dnia 01.03.2007 r.